Oratio dialogi forma traditur, ab *Ashṭávakra* cum *Janaka*, sive a magistro cum discipulo habiti. Atque priore parte animi singuli et universi unitate declarata, auctor altera rerum et actionum mundanarum illa cognitione perceptam vanitatem, a vero philosopho animo immoto contemplandam[1], adumbrat.

Hujus arrogantis doctrinae quasi fastigium his *discipuli* verbis continetur: Cap. 2. अहो निरंजनः शांतो बोधोऽहं प्रकृतेः परः । एतावंतमहं कालं मोहेनैव विडंबितः ॥१॥ मत्तो (i. e. ex indiviso illo animo) विनिर्गतं विश्वं मय्येवं लयमेष्यति । मृदि कुंभो जले वीचिः कनके कटकं यथा ॥१०॥ अहो अहं नमो मह्यं विनाशो यस्य नास्ति मे । ब्रह्मादिस्तंबपर्यंतजगन्नाशेऽपि तिष्ठतः ॥११॥ अहो अहं नमो मह्यमेकोऽहं देहवानपि । क्वचिन्न गंता नागंता व्याप्य विश्वं व्यवस्थितः ॥१२॥ अहो अहं नमो मह्यं दक्षो नास्तीह मत्समः । असंस्पृश्य शरीरेण येन विश्वमिदं धृतं ॥१३॥ अहो अहं नमो मह्यं यस्य मे नास्ति किंचन । अथवा यस्य मे सर्वं यद्वाङ्मानसगोचरं ॥१४॥ ज्ञानं ज्ञेयं तथा ज्ञाता त्रितयं नास्ति वास्तवं । अज्ञानाद्भाति यत्रेदं सोऽहमस्मि निरंजनः ॥१५॥ et cap. 19. तत्त्वविज्ञानसंदेशमादाय हृदयोदरात् । नानाविधपरामर्शशल्योद्धारः कृतो मया ॥१॥ क्व धर्मः क्व च वा कामः क्व वार्थः क्व विवेकिता । क्व द्वैतं क्व च वाद्वैतं स्वमहिम्नि स्थितस्य मे ॥२॥ क्व वात्मा क्व च वानात्मा क्व शुभं क्वाशुभं तथा । क्व चिंता क्व च वाचिंता स्वमहिम्नि स्थितस्य मे ॥३॥ क्व स्वप्नः क्व सुषुप्तिर्वा क्व च जागरणं तथा । क्व तुरीयं भयं वापि स्वमहिम्नि स्थितस्य मे ॥४॥ क्व दूरं क्व समीपं वा बाह्यं क्वाभ्यंतरं क्व वा । क्व स्थूलं क्व च वा सूक्ष्मं स्वमहिम्नि स्थितस्य मे ॥५॥ क्व मृत्युर्जीवितं वा क्व क्व लोकः क्वाप्यलौकिकं । क्व लयः क्व समाधिर्वा स्वमहिम्नि स्थितस्य मे ॥६॥ अलं त्रिवर्गकथया योगस्य कथयाप्यलं । अलं विज्ञानकथया विश्रांतस्य ममात्मनि ॥७॥

A quo libellus compositus sit, non constat; nam de Ashṭávakra *auctore* cogitandum non est, cujus Janakaeque mentio ea tantum re inniti videtur, quod prior numinis indivisam naturam perspexisse (Mahábhárata 3, 10639. सोऽहं श्रुत्वा ब्राह्मणानां सकाशे ब्रह्माद्वैतं कथयितुमागतोऽस्मि), alter vero, *Videhae* rex, *videhamuktis* praeceptor primus fuisse perhibetur.

Idem opusculum cum *Viṣveṣvarae* commentario in cod. E. I. H. 100. et in Museo Asiatico Petropolitano adservatur. (Wilson 531[f].)

[1] Cap. 8. तदा बंधो यदा चित्तं किंचिद्वांछति शोचति । किंचिन्मुंचति गृह्णाति किंचिद्धृष्यति कुप्यति ॥१॥ तदा मुक्तिर्यदा चित्तं न वांछति न शोचति । न मुंचति न गृह्णाति न हृष्यति न कुप्यति ॥२॥ तदा बंधो यदा चित्तं सक्तं कास्वपि दृष्टिषु । तदा मोक्षो यदा चित्तमसक्तं सर्वदृष्टिषु ॥३॥ यदा नाहं तदा मोक्षो यदाहं बंधनं तदा । मत्वेति हेलया किंचिन्मा गृहाण विमुंच मा ॥४॥

559.

Foll. 307–319. *Vyásaṣukasamvádas*, Vyásae cum Ṣukae colloquium. Incipit: जनमेजय उवाच ॥ भगवन्श्रोतुमिच्छामि माहात्म्यं यच्छुकस्य च । परस्परं तु संवादं व्यासस्य च शुकस्य च ॥ यत्राश्रमपदे रम्ये संवादः सुमहानभूत् । पितुः पुत्रेण सह यस्तन्मे ब्रूहि महामते ॥ वैशंपायन उवाच ॥ शृणुष्वावहितो राजन्यथा तेषां महात्मनां । संवादमिदमश्रौषमद्भुतं लोमहर्षणं ॥ तत्राश्रमपदे रम्ये सिद्धगंधर्वसेविते । त्रैलोक्यविश्रुते देशे नानाऋषिनिषेविते ॥ नानादुमलताकीर्णे नानापुष्पोशोभिते । ह्रदैश्च विविधाकारैस्तोयपूर्णैर्मनोरथैः ॥ हंसकारंडवाकीर्णैश्चक्रवाकोपशोभितैः । etc.

Vyása quum filio ut officia domestica susciperet suasisset, Ṣuka de rerum omnium, praeter religionem, vanitate disserit. Ad quos viros disputantes quum Rambhá, quasi dea ex machina, accessisset et mulierum venustatem laudibus extulisset, a philosopho moroso verbis non admodum urbanis refutatur.

Libellus e Mahábhárata desumtus esse dicitur. (Wilson 531[h].)

560.

Foll. 18–64. Linn. 8, 9. *Ṣáṇḍilyasútra*, aphorismi *Ṣáṇḍilyae* tributi, cum *Svapneṣvarae* commentario. Liber aphorismis centum constat, quibus perfecta animi erga numen devotio unicum beatitudinis instrumentum esse declaratur. Scholiasta praecepta in tres lectiones, lectionesque singulas in duas partes diurnas (áhnika) divisit. Prima haec:

अथातो भक्तिजिज्ञासा ॥१॥ सा परानुरक्तिरीश्वरे ॥२॥ तत्संस्थस्यामृतत्वोपदेशात् ॥३॥ ज्ञानमिति चेत्, न, द्विपतोऽपि ज्ञानस्य तदसंस्थितेः ॥४॥ तयोपक्षयाच्च ॥५॥ द्वेषप्रतिपक्षभावाद्रसशब्दाच्च रागः ॥६॥ न क्रिया, कृत्येऽनपेक्षणात्, ज्ञानवत् ॥७॥ अत एव फलानंत्यं ॥८॥

Auctores in aphorismis hi laudantur: *Káṣyapa* II, 1, 3; *Jaimini* II, 2, 6; *Bádaráyaṇa* II, 1, 4. Praeterea Bhagavadgítae non modi loci adhibentur[2], sed etiam nomen ipsum in II, 2, 29. usurpatur: *Sá* (pará bhaktir) *ekántabhávo, Gítárthapratyabhijnánát*, qua sententia ad locum Mahábháratae, Ṣántiparvan 13552 sqq. alluditur.

Commentarius incipit:

प्रपद्य परमं देवं श्रीस्वप्नेश्वरसूरिणा ।
शांडिल्यशतसूत्रीयभाष्यमाभाष्यते धुना ॥१॥
गोविंदचरणद्वंद्वे मधुनो महदद्भुतं ।
यत्पायिनो न मुह्यंति मुह्यंति यदपायिनः ॥२॥

[2] Cf. II, 2, 30. परां कृत्वैव सर्वेषां तथा ह्याह । et Bhagavadgítá 18, 68. य इदं परमं गुह्यं मद्भक्तेष्वभिधास्यति । भक्तिं मयि परां कृत्वा मामेवैष्यत्यसंशयः ॥